

**ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ЕПИСКОП КОНСТАНТИН
ПРЕСЛАВСКИ“**

ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

КАТЕДРА „АНГЛИЙСКА ФИЛОЛОГИЯ“

Силвия Василева Димитрова

**КРИТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА МЕДИЙНИЯ ДИСКУРС ЗА
КОНФЛИКТА В ГАЗА ОТ 2023 Г. (СЪПОСТАВИТЕЛНО
ИЗСЛЕДВАНЕ)**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен
„ДОКТОР“

Докторска програма: Германски езици (Съвременен английски
език)

Професионално направление: 2.1. Филология

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Научен ръководител:

доц. д-р Десислава Чешмеджиева-Стойчева

Шумен, 2026

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на 06.07.2026 г. от разширения състав на Катедра „Английска филология“ към Факултета по хуманитарни науки на ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Дисертантката е докторант в редовна форма на докторантура по Германски езици (Съвременен английски език) към катедра „Английска филология“.

Дисертационният труд е с обем 277 страници, от които 14 страници библиография и 21 страници приложение. Библиографията включва 226 източника, от които 210 на английски език, 10 на немски език, 4 на турски език и 2 на български език. 56 от източниците са публикувани в последните три години.

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на 16 октомври 2026 г. от 11 часа в зала № 208, Корпус 2 на ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Материалите по защитата са на разположение в стая 107, Корпус 1 на ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Съдържание на дисертационния труд:

БЛАГОДАРНОСТИ	vi
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	vii
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	viii
СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА	viii
ПРЕДГОВОР	x
ВЪВЕДЕНИЕ	1
1 Атаката на „Хамас“	1
2 Обосновка и значение на изследването	4
3 Страните, в които излизат избраните новинарски медии, мястото им в историята на Израел и Палестина, и съвременните обществени нагласи	6
4 Издания, корпус и методи на анализ	8
4.1 Издания	8
4.2 Корпус	13
4.3 Методи на анализ	13
5 Цели на изследването	15
6 Структура на дисертацията	15
ГЛАВА 1: ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД НА ИЗРАЕЛСКО- ПАЛЕСТИНСКИЯ КОНФЛИКТ	17
1.1 Корените на конфликта	18
1.2 Войната за независимост и Накба	23
1.3 Хронология на конфликта	28
1.4 Палестински организации	30

1.5 Газа	37
1.6 Ционизъм, постционизъм, неоционизъм и историография	42
1.7 Поуки от историята?	46
ГЛАВА 2: ЗНАЧЕНИЕТО НА ЖУРНАЛИСТИКАТА И НОВИНАРСКИТЕ МЕДИИ	48
2.1 Подборът на новини	48
2.2 Създаването на новини	51
2.3 Обективност и пристрастност	51
2.4 Ориентализъм и медийно отразяване на исляма	54
2.5 Отразяване на войни и пропаганда	59
ГЛАВА 3: ОБЩОТЕОРЕТИЧНИ ПОСТАНОВКИ	64
3.1 Критически анализ на дискурса	64
3.1.1 <i>Дискурс</i>	64
3.1.2 <i>Анализ на дискурса</i>	66
3.1.3 <i>Критически анализ на дискурса</i>	68
3.1.4 <i>Идеология, власт, хегемония, идентичност</i>	71
3.1.5 <i>Критически анализ на дискурса и медиен дискурс</i>	75
3.2 Контрастивна лингвистика	79
ГЛАВА 4: ПРЕГЛЕД НА ИЗСЛЕДВАНИЯТА ОТНОСНО ОТРАЗЯВАНЕТО НА ИЗРАЕЛСКО-ПАЛЕСТИНСКИЯ КОНФЛИКТ	81
4.1 Изследвания, разглеждащи периода 2000 – 2006	81

4.2 Изследването на Фило и Бери	86
4.3 Изследването на Питърсън и концептът за ‘национална новинарска общност’	91
4.4 Изследвания на отразяването на израелско-палестинския конфликт в местни медии	94
4.5 Изследването на Барко в областта на критическия анализ на дискурса	99
4.6 Изследването на Сабидо в областта на постколониалния критически анализ на дискурса	101
4.7 Докторски дисертации, разглеждащи войната в Газа от 2008-2009 и периода преди нея	103
4.8 Изследвания относно последната война в Газа	106

ГЛАВА 5: АНАЛИЗ НА МЕДИЙНОТО ОТРАЗЯВАНЕ НА ПЪРВИТЕ ШЕСТ МЕСЕЦА ОТ ВОЙНАТА В ГАЗА 111

5.1 8-ми октомври 2023	112
5.1.1 <i>Общ преглед</i>	113
5.1.2 <i>Заглавия</i>	115
5.1.3 <i>Обобщение</i>	134
5.2 7-ми ноември 2023	137
5.2.1 <i>Общ преглед</i>	138
5.2.2 <i>Заглавия</i>	140
5.2.3 <i>Обобщение</i>	162
5.3 7-ми януари 2024	164
5.3.1 <i>Общ преглед</i>	164
5.3.2 <i>Заглавия</i>	166

5.3.3 Обобщение	178
5.4 7-ми април 2024	181
5.4.1 Общ преглед	181
5.4.2 Заглавия	182
5.4.3 Обобщение	198
5.5 Октомври 2023 – април 2024: преглед на отделните вестници	200
5.5.1 „Гардиън“ (октомври 2023-април 2024) ...	200
5.5.2 „Шпигел“ (октомври 2023-април 2024)	203
5.5.3 „Дневник“ (октомври 2023-април 2024) ...	207
5.5.4 „Джумхуриет“ (октомври 2023-април 2024)	209
5.6 Преглед на езиковите средства за изразяване на желаното значение в новините	212
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	220
ПОСЛЕСЛОВ	226
Библиография	229
Приложение А	243
Приложение В	249
Приложение С	254
Приложение D	257

I. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд изследва отразяването на конфликта в Газа през 2023 г. в четири новинарски медии в рамките на четири дни през първите шест месеца от войната. Медиите, чието отразяване на войната е анализирано, са: „Гардиън“ (The Guardian) от Обединеното кралство, „Шпигел“ (Der Spiegel) от Германия, „Дневник“ от България и „Джумхуриет“ (Cumhuriyet) от Турция. Те са избрани въз основа на сходствата помежду им: всички те са представители на сериозната преса в съответните страни и по отношение на своята ориентация се считат за ляво-либерални. Избраните за анализ дни отбелязват края на четири времеви периода: денят след нападението на „Хамас“, край на първия, третия и шестия месец от войната. По този начин са събрани четири отделни корпуса, всеки от които се състои от всички заглавия, публикувани онлайн от четирите медии в тези конкретни дни.

	8 октомври 2023	7 ноември 2023	7 януари 2024	7 април 2024	общ брой статии по издание
„Гардиън“	22	28	11	16	77
„Шпигел“	20	7	9	3	39
„Дневник“	7	5	1	4	14
„Джумхуриет“	31	13	3	4	51
общ брой статии за деня	80	53	24	24	

Таблица 1: Статии, публикувани онлайн според издание и на ден

Качественото изследване е ситуирано в теоретичната рамка на Критическия анализ на дискурса, като се позовава най-вече от тристепенния модел на Феърклаф, показващ връзката между текст, дискурсивна практика и социокултурна практика, както и от работата на ван Дайк върху идеологията и идентифицирането на идеологически дискурсни структури. Изследването проявява особен интерес към заглавията поради централната им роля в производството и възприемането на новини, което от своя страна е свързано с техните текстови и когнитивни функции (ван Дайк,

1991, стр. 50). За целите на проучването се прилага съпоставителен подход, който разглежда и сравнява текстов материал на английски, немски, български и турски език. Този подход се доказва като полезен за определяне на общи модели и индивидуални особености.

Продължаващият вече десетилетия изraelско-палестински конфликт е арена на сблъсък на наративи, политически интереси и идеологии, засягащи не само израелския и палестинския народ, които са пряко потърпевши от него, но и правителства и народи в международен план. Това прави въпроса изключително актуален и води до отразяването му от медиите по целия свят. Избирайки четири новинарски медии със сходни характеристики, дисертацията има за цел да отговори на следния въпрос: сходно ли е медийното отразяване на последната война в Газа в „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“ поради предполагаемата им идеологическа близост, или отразяването показва различия, които се основават на местните исторически, политически и/или културни реалности? За да отговори на този въпрос, изследването:

- описва отразяването на военния конфликт в Израел и Газа в новините на всеки от избраните дни във всяка новинарска медия;
- сравнява и съпоставя заглавията на четирите новинарски медии, като ги групира около общи теми;
- показва приликите и разликите, открити между четирите медии;
- предоставя контекстуална информация и възможни обяснения в случаите, когато са открити различия;
- очертава тенденциите, които се забелязват в отделните новинарски медии.

Основната част на дисертацията се състои от въведение, пет глави и заключение. Поради противоречивия характер на темата са включени предговор и послепис, в които са засегнати моралните въпроси около конфликта и психологическото му бреме върху медийните потребители като цяло и върху автора на дисертацията

в частност. В дисертацията са използвани 56 източника, публикувани между 2023 и 2026 г., които представят най-новите изследвания, свързани със събитията в Близкия изток.

II. Кратко изложение на основните части на дисертационния труд

ВЪВЕДЕНИЕТО започва с кратък преглед на събитията от 7 октомври 2023 г. – деня, в който „Хамас“ нападна Израел, а Израел отговори с военна операция, различните интерпретации на тези събития и въпроса за тяхното правилно контекстуализиране. Фасен (2024, стр. 12) обяснява, че за тези, които се считат за произраелски настроени, „това беше погром, като жертвите бяха малтретирани и екзекутирани, защото са евреи“,¹ докато за тези, които се смятат за пропалестински настроени, „това беше акт на съпротива в отговор на потисничеството от страна на вражеска армия“. Според различни историци и други учени изборът атаката от 7 октомври да се разглежда като начална точка на поредица от събития, лишавайки я от какъвто и да е исторически контекст, служи за политически цели и е част от войната на наративите. Шлейм (2024, стр. xi) посочва, че „убийствената атака на „Хамас“ не дойде от нищото, както мнозина вярваха. Тя беше отговор на незаконната и изключително брутална военна окупация на палестинските територии от страна на Израел от юни 1967 г., както и на задущаващата икономическа блокада, в която Израел държи Газа от 2006 г.“, а Папе (2024, стр. 2) заявява, че „да се предоставя контекст не е същото като да се измислят оправдания“.

ВЪВЕДЕНИЕТО продължава с преглед на мястото на Обединеното кралство, Германия, България и Турция в историята на Израел и Палестина, настоящите им политически отношения, както и обществените нагласи. От историческа гледна точка османското владичество над Палестина, Декларацията на Балфур, Британският мандат в Палестина, Холокостът и спасяването на еврейското население в България от депортиране в

¹ Преводът на оригиналните цитати е на автора на дисертацията.

концентрационните лагери имат отношение към състоянието на настоящите отношения. Обществения нагласи в страните, в които излизат „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“ отчасти също се определят от последиците от тези исторически събития и произтичащата от тях правителствена политика. Други фактори са динамиката между мнозинствата и малцинствата, както и левите и десните вътрешнополитически течения. Този преглед е последван от кратки портрети на четирите медии, чието отразяване на войната в Газа е обект на настоящото изследване. Накрая ВЪВЕДЕНИЕТО очертава корпуса, методите и целите на изследването, както и структурата на дисертационния труд.

ГЛАВА I представя исторически преглед на изraelско-палестинския конфликт, като разглежда неговите корени, създаването на Държавата Израел и палестинската Накба, последвалите по-важни събития в региона, основните палестински организации, особеностите на Ивицата Газа и накрая идеологиите на ционизма, постционизма и неоционизма заедно с тяхното значение за израелската историография.

Няма еднозначен отговор на въпроса кога започва израелско-палестинският конфликт. Често началото му се поставя през 1948 г., когато е създадена Държавата Израел. Папе (2024, стр. 3-4) и Шлейм (1995, стр. 5-6) препоръчват да се започне от края на XIX век, към края на османското владичество. В онези дни Палестина е разделена на три османски окръга: Наблус, Акра и Йерусалим, и там живеят около половин милион души, 70% от които са мюсюлмани, а останалата част се състои от християнско и еврейско малцинство (Папе, 2024, стр. 3).

Антисемитизмът в Европа и възходът на национализма като политическа идеология са посочени като основни фактори за възхода на ционистката идея и последвалото движение (Шлейм, 2014; Папе, 2024; Саид, 1992). Шлейм (2014, стр. 1-2) обяснява, че: 1) „ционисткото движение, което се появява в Европа през последните две десетилетия на деветнадесети век, има за цел националното възраждане на еврейския народ в неговата прародина след две хиляди години изгнание“ и че 2) модерният ционизъм е светско движение, което „има своите корени в

неуспеха на еврейските усилия за асимиляция в западното общество, в засилването на антисемитизма в Европа и в паралелния и не без връзка с това възход на национализма“. Папе (2024, стр. 5-6) споделя това мнение и добавя, че в онези дни за европейските и американските християни подкрепата за ционистката идея се е разглеждала не само като начин да се отърват от собственото си еврейско население, но и като начин да „отнемат ‘Светите земи’, както те описват Палестина, от ръцете на ‘мюсюлманите’, т.е. Османската империя, която осуетява европейските империалистически планове в този регион“.

Идеологическите и политически основи на Държавата Израел са положени в първите десетилетия на ционисткото движение от Теодор Херцел, Хаим Вайцман, Зеев Жаботински и Бен-Гурион (Шлейм, 2014, стр. 2-18), а официалната ѝ история започва с нейното провъзгласяване на 14 май 1948 г. Въпреки че широко разпространеното вярване е, че войната от 1948 г. започва с провъзгласяването на Държавата Израел, когато тя е нападната от обединените армии на няколко арабски държави, войната всъщност продължава от 1947 до 1949 г. Първата фаза, „неофициалната война“, продължава от 29 ноември 1947 г. до 14 май 1948 г., а втората фаза е от 15 май 1948 г. до 7 януари 1949 г. (пак там, стр. 29). Според Шлейм (пак там) първата и неофициална фаза на войната започва веднага след като ООН гласува за разделянето на територията между еврейската и арабската общност в Палестина (Резолюция 181 на Общото събрание на ООН) и „завършва с триумф за евреите и трагедия за палестинците“. Втората фаза, „официалната война“, „включваща редовните армии на съседните арабски държави, също завършва с победа на евреите и пълно поражение на арабите“ (пак там).

В края на Израелската война за независимост между 700 000 и 750 000 палестинци са експулсирани или избягват (Блек, 2018, стр. 129), хиляди загиват в кланета (Папе, 2022, стр. 128), а „от около 850 000 палестинци, живеещи на териториите, определени от ООН за еврейска държава, само 160 000 остават по местата си или в близост до своите земи и домове“ и се превръщат в „палестинското малцинство в Израел“ (пак там). По отношение на територията,

след подписването на всички споразумения за примирие с арабските държави, Израел контролира 78 процента от Палестина – много повече от 55-те процента, които е предвидено да получи съгласно Резолюция 181 на ООН.

Следващите почти осем десетилетия са свидетели на поредица от войни, военни операции, резолюции на ООН и кръгове от мирни преговори. Въпреки това за внимателния наблюдател дискурсите, наративите, политическите и военните стратегии от ранните години до 1948 г. изглеждат познати, тъй като те могат да бъдат проследени чак до настоящето. По-голямата част от случилото се след 1948 г. е резултат от прилагането и следването на идеологическите принципи, заложили през първата половина на XX век.

Три основни движения доминират в палестинската борба за държавност след създаването на Държавата Израел. Според Баумгартен (2005, стр. 25-27) това са Движението на арабските националисти, което е най-влиятелно от 50-те години на миналия век до средата на 60-те години, Фатах, което е най-успешно от 1967 г. до края на 80-те години, и „Хамас“, който е основен политически фактор от 90-те години до днес. Относно „Хамас“, Баумгартен (пак там, стр. 41) посочва, че в ранните си години движението залага на мирни средства за съпротива срещу окупацията като демонстрации и стачки; и дори след като през 1992 г. е сформирано неговото военно крило, бригадите „Издедин ал-Касам“, „използването на насилие от страна на „Хамас“ е изключително ограничено и до 1994 г. е насочено почти изключително срещу израелската армия“. През 90-те години и в началото на новия век „Хамас“ също така сигнализира за „готовност да работи в рамките на положението от 1967 г.“ за създаването на палестинска държава с границите от 1967 г. и за дългосрочно примирие с Израел (пак там). Дънинг (2019, стр. 178) поставя демонизирането на „Хамас“ в ориенталистка рамка и заявява, че движението „често е изобразявано по есенциалистски, едноизмерен начин, като се твърди, че основната му цел е да унищожи Държавата Израел“. Въпреки че „Хамас“ носи отговорност за много морално и юридически съмнителни насилствени атаки срещу израелски цели,

включително такива, които умишлено са насочени срещу цивилни граждани“, според Дънинг (пак там) „Хамас“ въпреки всичко е нещо повече от това – то е „масово социално-политическо движение“.

Насочвайки вниманието си към Ивицата Газа, първо трябва да отбележим, че тя съставлява около 2 % от това, което някога е било Палестина и е създадена в последните дни на войната от 1948 г. като „зона, в която израелските сили изтласкват стотици хиляди палестинци“ (Папе, 2017, стр. 118). В годините до последната война в Газа Ивицата е един от най-гъсто населените райони в света с около два милиона души, живеещи допреди войната от 2023 г. на 365 кв. км. Развитието в Ивицата Газа през последните две десетилетия се определя основно от две големи събития: изтеглянето на Израел от Газа през 2005 г. и изборната победа на „Хамас“ през 2006 г., последвана от пълна израелска блокада на Ивицата.

Според Папе (2017, стр. 124) през 2005 г. става все по-трудно да се защитават еврейските заселници и същевременно да се прилагат военни планове, включващи масирани бомбардировки на Газа, затова министър-председателят Шарон се нуждае от „премахването на заселниците в Газа, за да улесни политиката на възмездие“. Второто историческо събитие е изборната победа на „Хамас“, която е резултат от честни избори (Чомски & Папе, 2015, стр. 159-160; Шлейм, 2014, стр. 797). Този резултат обаче не е това, на което се надяват Израел, САЩ и ЕС, и те отказват да признаят новото правителство. Резултатите от изборите за „Хамас“ също така засилват конфликта с „Фатах“ и в крайна сметка правителството на Палестина се разделя на две, като „Фатах“ поема управлението над Западния бряг, а „Хамас“ установява собствена власт в Ивицата Газа. Това от своя страна води до налагането от страна на Израел на пълна обсада на Газа, която е „превърната в затвор на открито, където до 2018 г. най-малко 53 процента от около два милиона палестинци живеят в състояние на бедност“ (Калиди, 2020, стр. 221). Още през 2015 г. Конференцията на ООН за търговия и развитие [UNCTAD] публикува доклад със заглавие *„Газа може да стане необитаема*

за по-малко от пет години в резултат на конфликта от 2014 г. и продължаващото регресивно развитие“, а две години преди нападението на „Хамас“ Рой (2021, стр. xv) посочва, че „единствените закони, които наистина се прилагат в Газа, са законите на войната, при които суверенната сила, Израел, може да прилага насилие без отчетност или каквото и да е позоваване на закона“. Именно това е историческият контекст, в който се случва нападението на „Хамас“.

И все пак, както често се изтъква в литературата по темата, историята на конфликта е непрекъснат сблъсък на наративи. Според Папе (2015, стр. 17-18) „утвърждаването на собствената история в академичен и обществен план винаги е било от съществено значение“ за оцеляването на всяко национално движение, а ционизмът „е воден от желанието да пренапише историята на Палестина и тази на еврейския народ по начин, който научно да докаже еврейските претенции към ‘Земята на Израел’“. В този смисъл Шлейм (2014, стр. xv) обяснява, че

ционистките и проционистките историци са склонни да изобразяват Израел като миролюбива нация, която влиза във война само тогава, когато няма друг избор. Според това направление фундаменталната причина за арабско-израелския конфликт от 1948 г. насам е арабското отхвърляне на легитимността на Израел и арабската дипломатическа непримиримост.

Въпреки това, както посочва Папе (2018, стр. 3), в края на 70-те години социолози и историци „започват да изразяват съмнения относно валидността на ционисткия наратив, или версия, за събитията“. Възниква течението на „новите историци“, важен фактор за чиято поява е „промяната в климата на общественото мнение в Израел след войната в Ливан през 1982 г.“, а най-важното му постижение по отношение на войната от 1948 г. е, че то „легитимира историческия наратив на палестинците и предложи потенциал за нормализиране на националната колективна памет“ (Папе, 2015, стр. xvi).

С течение на времето работата на новите историци започва да се дефинира като „постционизъм“ и преживява своя разцвет през 90-

те години. Новото хилядолетие донася промяна в настроенията сред израелското общество и „цялостно изместване на израелската политическа система надясно“ (Папе, 2018, стр. 6). Консервативният политически спектър вярва, че „новите историци подкопават патриотичните ценности и вярата на младите хора в справедливостта на тяхната кауза“ (Шлейм, 2014, стр. xviii). Така постпозиционизмът е заменен от неоционизъм, според който „само една еврейска религиозна и националистическа спойка би защитила израелското общество от по-нататъшна фрагментация и дезинтеграция“, а историята на Израел трябва да се „интерпретира като екзистенциална борба срещу палестинците“ (Папе, 2015, стр. 265).

Всички тези фактори играят роля при всеки опит за разбиране на израелско-палестинския конфликт.

ГЛАВА 2 се фокусира върху значението на журналистиката и медиите, което Ричардсън (2007, стр. 181) обяснява по следния начин: „чрез използването на аргументация – предимно риторични ходове, поставени в нормативната рамка на обективното репортажно отразяване – [журналистиката] може да помогне за организирането на разбиранията на хората за света“. Питърсън (2019, стр. 38) говори за „съществуването на национално специфични медийни форми, които са в състояние ефективно да структурират съвременните културни, политически и идеологически реалности за широка и разнородна аудитория“, а за Корн (2004, стр. 211) възпроизвеждането на доминиращата идеология и конструирането на консенсус за социалния ред са всъщност основните функции на журналистиката.

Медиите са основният ни източник на информация, но не може да се пренебрегне фактът, че информацията, която получаваме, е внимателно подбрана, филтрирана, съкратена, интерпретирана и преразказана, а формата, в която ни се представя, отразява не само определени журналистически правила, свързани с подбора, структурата и производството на новини, но и гледните точки и ценностите на самите журналисти, както и на обществото, към което те принадлежат (Бел, 1998, стр. 64). Подборът на новини е сложен процес, повлиян от различни фактори, сред които

необходимостта от реализиране на печалба, отношенията на пресата с други индустрии, кратките срокове за производство и достъпът до източници (Фаулър, 1991, стр. 20). Това често води до възприемане от страна на медиите на дискурсите на влиятелни институции и/или лица, което превръща гласа на властта в доминиращ глас.

Друг аспект на процеса на подбор е свързан с т.нар. „новинарска стойност“ (newsworthiness) на новините: „новината не е просто това, което се случва, а това, което може да бъде разгледано и представено като притежаващо новинарска стойност“ (Фаулър, 1991, стр. 13). Това се основава на определени новинарски ценности, дефинирани за първи път от Галтунг и Руж (1965). И все пак, въпреки че новинарските ценности дават на журналистите добра отправна точка в работата им, не трябва да се забравя, че те не са нещо фиксирано, а по-скоро са „(въображаемите) предпочитания на очакваната аудитория, (...) в известен смисъл ‘налучкване’“ (Ричардсън, 2007, стр. 94). Това, според Ричардсън, може да доведе или до пропускане на отразяването на дадено събитие от вестниците, или до отразяване, което има обратен ефект, „когато ценностите на аудиторията са преценени погрешно“ (пак там).

Производството на новини е друга област, която заслужава внимание. Обикновено, преди да бъде публикуван, новинарският текст е преминал през ръцете на множество хора като репортери, водещи репортери, редактори, отговорни редактори и т.н., и на всеки един от тези етапи езикът на статията може да претърпи промени (Бел, 1991, стр. 33-36). Независимо от това каква роля приемат журналистите в процеса на производство на новини обаче, съществуват определени професионални ценности и практики, които трябва да се вземат под внимание. Журналистическата етика се базира на следните четири принципа: 1) търсене и отразяване на истината; 2) независимост – от източници и други журналисти; 3) свеждане до минимум на вредите; и 4) поемане на отговорност за собствената работа (Ричардсън, 2007, стр. 83, въз основа на Игерс, 1999). Въпреки това, както посочва Ричардсън (пак там, стр. 84-85), могат да

възникнат ситуации, в които четирите етични принципа да доведат до двусмислия и противоречия. Например, възможно е съобщаването на истината неизбежно да навреди на някого. Или пък точният цитат може да бъде точен само по отношение на точното представяне на нечие изявление, което все пак може да представя случилото се по неточен начин. Възможно е също така журналистите да са разкъсвани между своите етични принципи и необходимостта да предлагат материали, изисквани от техните работодатели. Всички тези съображения превръщат журналистическата практика и производството на новини в сложен балансиращ акт, винаги изложен на различни видове критики, основани на всякакви съображения и интереси.

Ключово понятие, свързано с производството на новини, е концептът за обективност. Ричардсън (2007, стр. 87) предупреждава да не се бърка журналистическата обективност с неутралността и обяснява, че един журналистически обективен репортаж е „неизбежно пълен с ценности“ и понякога може дори да бъде „фундаментално пристрастен“. Както Ричардсън (2007), така и Тъмбър (2004) посочват, че оперативният възглед за обективността служи за защита на професията, за отблъскване на критиките. Тъмбър (пак там, стр. 201) заявява, че „проверката на фактите, отделянето на ‘фактите’ от ‘анализа’, представянето на противоречиви възможности и подкрепящи обстоятелства, разумното използване на кавички, структурирането на информацията в подходяща последователност“ са все фактори, които се числят към елементите на оперативния възглед за обективността. Разглеждането на тези фактори обаче неизбежно води до въпроса „Кой получава думата в новините?“, понеже достъпът до новините е пряко свързан с властта и съществува сериозен превес в отразяването на публични органи и фигури (Ричардсън, 2007, стр. 88).

Тъй като този изследователски проект се занимава с: 1) война, в която участва мюсюлманско население, и 2) отразяването на тази война от западни медии, е необходимо накратко да обсъдим концепта за Ориентализма, който може да помогне за обяснението

на някои феномени в новинарския език, открити в европейски и американски медии.

Терминът „Ориентализъм“ се свързва с работата на Едуард Саид и може накратко да бъде описан като „историческото конструиране на източните култури като чужди, като ‘Другия’, от страна на Запада“ (Пул, 2002, стр. 18). Според Пул (пак там) дискурсът, произтичащ от ориенталисткия светоглед, има тенденция да представя „‘тях’ и ‘нас’, конструирани като натурализирани, бинарни опозиции, [което] е позволило на ‘Запада’ да доминира над ориенталските култури“. Мюсюлманите често биват концептуализирани и „хомогенизирани като изостанали, ирационални, непроменящи се, фундаменталисти, женомразци, заплашителни, манипулативни в използването на вратата си за политически и лични цели, и въпреки това с политически нестабилни правителства и движения“ (пак там).

Десетилетията, последвали публикуването на „Ориентализмът“ на Саид, станаха свидетели на радикални политически промени в света, сред които разпадането на Източния блок, Войната в Персийския залив, ерата на глобализацията, атентатите от 11 септември и последвалата „Война срещу терора“. В този контекст Пул (2002, стр. 18) предупреждава да не се разглежда „Западът“ като хомогенно цяло, а неговите медии – като „монолитни западни медии“. Според Пул е необходимо да се „изучава журналистическият дискурс в неговия социален, културен и национален контекст на производство“, защото „новините за мюсюлманите са отчасти резултат от международни събития от типа ‘светкавица’ (...), но те също така са повлияни от местната история, местните опасения и местния дневен ред“ (пак там, стр. 1-2). С други думи, „международните новини (за исляма) се интерпретират през национални рамки“ (пак там, стр. 18).

Концептът за Ориентализма може да се използва, за да се обяснят някои характеристики и развития в израелско-палестинските отношения. Матар (2011, стр. xi) заявява, че „палестинската история е склонна да се разглежда единствено във връзка с израелската история или наратив; и (...) историята на палестинците като обикновени човешки същества, подложени на насилствени

форми на власт, остава до голяма степен скрита“. Това за Сабидо (2015, стр. 205) е ориенталистки подход към Палестина и нейната история, тъй като „Палестина не съществува по никакъв начин като субект сама по себе си“. Освен това, според Траверсо (2024, стр. 19-20), след като са били „избелени“ (whitewashed) и идентифицирани като представители на т.нар. юдео-християнска цивилизация, евреите сега са не само „неразделна част от Запада, те са се превърнали в негов символ“, тъй като „в Западна Европа борбата срещу антисемитизма се превърна в знаме, зад което се обединяват всички постфашистки и крайно десни движения, готови да се борят срещу ‘ислямското варварство’“. Всичко това показва, че дискурсивното представяне на Близкия изток не може да бъде напълно разбрано, ако не се разглежда и през призмата на Ориентализма.

Поради значението си за настоящото изследване, военната журналистика, като клон на новинарската журналистика, също трябва да бъде разгледана. Алан и Зелизер (2004, стр. 13) идентифицират някои от належащите проблеми, свързани с (отразяването на) конфликтите, критичното подхождане към които би могло да помогне за подобряване на съвременната журналистика. Сред тях са: влиянието на цензурата и пропагандата; наративите за „нас“ и „тях“; достъпът до източници; „новини 24/7“ и т. нар. „ефект на Си Ен Ен“; военният жаргон (като „приятелски огън“ и „косвени щети“); репортери, акредитирани към военни части и независими репортери; визуалните образи на войната; напрежението между обективността, патриотизма и хуманитаризма; онлайн новините.

Бойд-Барет (2004, стр. 25) се отнася критично към военния репортаж като жанр и заявява, че той „обслужва интересите на властта“ и „в действителност (...) служи за пропагандни цели. Според него (пак там, стр. 29-30) военната журналистика е „по същество едностранчива“ и „медиите обикновено отразяват войната от гледната точка на страната, в която са базирани техните основни собственици и читатели, отразявайки позицията на правителството на тази страна и нейния елит в областта на външната политика“ (пак там). Критиката на Бойд-Барет е тясно

свързана с проблема за пропагандата, която според Ричардсън (2007, стр. 180) е навсякъде. Ричардсън (пак там, стр. 182-186) обяснява, че някои от причините, които правят журналистиката толкова уязвима за пропаганда, се откриват в самите ѝ ключови професионални практики.

ГЛАВА 3 разглежда научната област на Критическия анализ на дискурса (КАД), тъй като настоящото изследване е базирано на неговата теоретична рамка. Първо се разглежда терминът „дискурс“, защото той често предизвиква объркване поради своя полисемичен характер, включващ всекидневни и лингвистични значения. Второ, прави се опит да се отговори на въпроса „Какво е анализ на дискурса (АД)?“. Това не е лесна задача, тъй като „нашето разбиране за дискурса се основава на научни изследвания от редица научни дисциплини, които всъщност са много различни една от друга“ (Шифрин, 1994, стр. 5). Според Шифрин (пак там, стр. 42) една от основните причини за „огромния обхват“ на АД произтича от съществуването на парадигмите на структурализма и на функционализма в лингвистиката с техните различни дефиниции за дискурс.

От своя страна КАД е ясно изразено политическо изследване на социалната, икономическата и културната власт (Люк, 2002, стр. 97). КАД разглежда дискурса „като форма на социална практика“ (Феъркляф & Водак, 1997, стр. 258) и бива дефинирано от ван Дайк (2001, стр. 352) като „вид изследователска работа в рамките на анализа на дискурса, която проучва предимно начина, по който се осъществяват и възпроизвеждат злоупотребата със социална власт, доминацията и неравенството, и им се оказва съпротива чрез текст и реч в социалния и политическия контекст“.

КАД е критически в два смисъла. Първо, терминът „критически“ е свързан с критическата теория на Франкфуртската школа и по-специално с идеите на Юрген Хабермас. Второ, „критически“ се отнася до Критическата лингвистика – движение, възникнало в Университета на Източна Англия през 70-те години на XX век и целящо да разработи „социален подход към лингвистиката, който приема властовите отношения като централен теоретичен проблем, а текста – като неговата основна единица за анализ“

(Флауърдю, 2013, стр. 178). Това става възможно благодарение на Системно-функционалната лингвистика (СФЛ) на Халидей, където езикът не се разглежда като формална система, а като „ресурс за комуникация и изграждане на смисъл“, където в зависимост от контекста са налични различни, но взаимосвързани езикови избори (системи) „за изразяване на значения в ситуационни контексти“ (пак там, стр. 18).

КАД проявява особен интерес към медиите поради тяхната „явно ключова роля като институции, носители на дискурс“ (Гарет & Бел, 1998, стр. 6). Имената, свързани най-тесно с критическите изследвания на медийния дискурс са тези на Тьон ван Дайк и Норман Феърклаф. Тристепенният модел на КАД на Феърклаф показва различните видове анализ:

- анализ на текста или дискурса, който включва микронива (напр. лексика, синтаксис) и макронива на текстовата структура, както и интерперсонални елементи в даден текст;
- анализ на дискурсивните практики, [който] разглежда как се конструира и интерпретира един текст, а също и как се разпространява. Анализът на дискурса също така отчита дискурсивните практики на различни социални домейни (...) [или] дискурсивни порадки;
- анализ на социалните практики, фокусиращ се по-специално върху отношението на дискурса към властта и идеологията (Гарет & Бел, 1998, стр. 11-12).

Фелан (2018, стр. 289) посочва, че „изследователите на КАД непрекъснато подчертават диалектическата връзка между текст и социален контекст (...). Въпреки това медийните социолози критикуват КАД за неговия тесен текстови фокус“. Изтъкнат критик на КАД в медийните изследвания е Фило (2007), според когото базираните върху текст изследвания на Феърклаф и ван Дайк „са ограничени в заключенията, които могат да бъдат направени, тъй като техният подход не включва изучаването на ключови производствени фактори в журналистиката или анализа на разбирането от страна на аудиторията“ (стр. 175).

За целите на изследването тази дисертация възприема съпоставителен (контрастивен) подход. Според Гомес-Гонзалес и

Довал-Суарес (2005, стр. 24) както Контрастивния анализ на дискурса, така и Контрастивната прагматика се занимават с езика отвъд нивото на простото изречение с цел да „изследват (текстовите характеристики на) езика в употреба приемайки за дадено, че отношенията между текстовете и контекстите са взаимно рефлексивни – текстовете не само отразяват, но и оформят своя контекст“.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА представя преглед на предишни изследвания върху медийното отразяване на израелско-палестинския конфликт, който е обект на интерес за учени от различни научни области – от право и международни отношения до комуникационни изследвания и лингвистика. Съществуват множество изследвания върху отразяването на израелско-палестинския конфликт в новините от началото на новото хилядолетие насам. Понякога се сравняват различни медии в една и съща страна, понякога се анализират медии от различни страни, като в този случай често става дума за сравнение между европейски и американски медии, или между западни и арабски медии. Най-често срещаният изследователски метод е контент-анализът (количествен анализ на съдържанието), който често се подкрепя от КАД и/или проучвания на аудиторията. Най-често анализираните периоди на насилие са Втората интифада в началото на новото хилядолетие и войната в Газа от 2008–2009 г. Изследванията на медийното отразяване на последната война в Газа, която започна през октомври 2023 г., са все още много ограничени, като публикациите на автора са сред малкото по темата.

В тази глава са представени общо двадесет изследвания. Във всички тях са открити значителни разлики между изследваните медии. В някои случаи те са описани подробно, за да се даде възможност на читателите да се запознаят с преобладаващите дискурси при отразяването на по-ранни войни и военни операции в рамките на израелско-палестинския конфликт. Така резултатите от настоящото изследване могат да бъдат използвани за да се определи дали отразяването на конфликта се е променило през

годините, или въпреки наличната критика определени модели остават непроменени.

Без съмнение едно от най-задълбочените и широко цитирани изследвания в тази област е това на Грег Фило, Майк Бери и Медийната група на Университета в Глазгоу (2004/2011). Целта на изследването е да разкрие как телевизионното отразяване на израелско-палестинския конфликт по Би Би Си и Ай Ти Ви в Обединеното кралство „се отнася към разбирането, вярванията и нагласите на телевизионната аудитория“ (Фило & Бери, 2004, стр. viii). Това, което прави това изследване уникално по рода си, е комбинирането на анализ на процесите на производство, новинарското съдържание и възприемането от страна на аудиторията. Фило и Бери (2004, стр. 244) откриват, че „като цяло в новините има липса на задълбочен, аналитичен и обяснителен материал“ и че освен фактори като недостиг на време, логистика и удобство, „натискът на организирания PR, лобизма и редовната критика, заедно с приоритизирането на израелските перспективи от страна на политически и обществени фигури, могат да повлияят на климата, в който работят журналистите“. Това от своя страна може да обясни „защо на журналистите понякога им е трудно да представят ясно палестинската гледна точка, докато очевидно полесно предават тази на израелците“ (пак там, стр. 255-256). Посланието на Фило и Бери както към журналистите, така и към аудиторията е, че „в крайна сметка ефектът от представянето на пропаганда е удължаването на насилието, а правилното разбиране на причините за него е важна стъпка по пътя към мира“ (2011, стр. 398).

Питърсън (2019) предприема различен подход към изследването на новинарското отразяване на конфликта. Той се фокусира върху езика на печатните новинарски медии и сравнява отразяването на израелско-палестинския конфликт в Обединеното кралство и в САЩ. От централно значение в неговия анализ е концептът за „национална новинарска медийна общност“. Според него (пак там, стр. 37) „масмедиите и по-специално новинарските медии допринасят за установяването на концептуалните параметри на нацията чрез разработването и разпространението на текст, звук и

образи от страната и чужбина“. Представянията на „себе си“ и „другия“ „оформят вътрешните и международните събития за консуматора на медийно съдържание и са идеологически специфични в рамките на всяка национална общност“ (пак там, стр. 39). Питърсън (пак там, стр. 182-183) установява, че в печатните новинарски медии в САЩ и в Обединеното кралство доминират различни дискурси и че в резултат на това всяка национална общност е „започнала да опознава и вижда палестинско-израелския конфликт по качествено различен начин“.

Сабидо (2015) предлага още една перспектива и изследва медийното отразяване на израелско-палестинския конфликт в рамките на Постколониалния КАД. Според нея (пак там, стр. 213) съществуват ясни индикации, че „концептът за ориентализма се прилага към медийните представяния на палестинците, включвайки както негативните представяния, така и тяхното изключване от дискурса“.

Когато става въпрос за последната война в Ивицата Газа, която започна с атаката на „Хамас“ на 7 октомври 2023 г., може да се каже, че макар медийното ѝ отразяване в целия свят да е безпрецедентно, броят на научните публикации, анализиращи това отразяване, все още е сравнително малък (Ел Даманхури и кол., 2025, стр. 2). Ел Даманхури и кол. (пак там) посочват, че съществуват няколко статии за отразяването на последния конфликт в западни, вьетнамски, малайзийски, пакистански и индонезийски новинарски медии, както и няколко публикации, сравняващи отразяването в арабските и западните медии. В две отделни статии Димитрова (2024, 2025) анализира различни аспекти на медийното отразяване на атаката на „Хамас“ от 7 октомври 2023 г. в „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“.

ГЛАВА 5 се фокусира върху медийното отразяване на войната в Газа, като започва с новините от 8 октомври 2023 г. и след това разглежда още три конкретни дни, а именно 7 ноември 2023 г., 7 януари 2024 г. и 7 април 2024 г. Във всеки един случай денят за анализ е избран така, че да маркира определен момент от време след атаката на „Хамас“ на 7 октомври 2023 г., а именно: първия

ден, първия месец, третия месец и шестия месец. По този начин, освен 8 октомври 2023 г., всеки изследван ден отбелязва края на времеви период, вид малка „годишнина“, която често се използва в медийното отразяване като повод за връщане към минали събития, за правене на равностетки и/или за обсъждане на перспективите за бъдещето. Четирите въпросни дни са анализирани по сходен начин и имат сходна структура. Първо се прави общ преглед на статиите в корпуса. След това анализът на всеки ден започва с преглед на отразяването на жертвите и човешкото страдание, последван от поглед към воюващите страни и техните военни действия; след това се анализира вътрешната и международната политика около конфликта и накрая се обсъждат всички други теми, свързани с войната, които присъстват в заглавията. Напълно естествено, разликите в съдържанието на новините, определени от конкретните събития за съответния ден, неизбежно водят до определени структурни и качествени различия в представянето на отделните изследвани дни. При всички положения, на критичен анализ са подложени всички заглавия от деня, свързани с войната в Газа, в онлайн изданията на британския „Гардиън“ с неговото неделно издание „Обзървър“, германския „Шпигел“, българския „Дневник“ и турския „Джумхуриет“. В отделни случаи, когато определени моменти не могат да бъдат напълно илюстрирани и/или обяснени, са включени и части от съдържанието на самите статии. Това понякога се прилага и когато определена новина фигурира в заглавието на една медия, но не е била отразена от останалите.

Първият корпус в тази дисертация се състои от всички статии, публикувани онлайн на 8 октомври 2023 г. в „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“, свързани пряко или косвено с войната в Газа:

	Общ брой публикувани статии	Само снимки	Само видео	Новинарски хроники
„Гардиън“	22	1	1	2
„Шпигел“	20	0	3	1

„Дневник“	7	0	2	1
„Джумхуриет“	23 + 8	0	0	0

Таблица 2: Статии, публикувани онлайн на 8 октомври 2023

По отношение на количеството бяха наблюдавани следните разлики: на 8 октомври 2023 г. „Джумхуриет“ предлага най-голям брой статии, макар че това се дължи на публикуването в този ден на материали както на турски, така и на английски език. Когато вземем предвид само статиите на турски език, забелязваме, че „Джумхуриет“, „Гардиън“ и „Шпигел“ са публикували почти еднакъв брой статии, докато броят в „Дневник“ е много по-малък. Тези цифри обаче не представят цялата истина, тъй като освен „Джумхуриет“, останалите три медии публикуват и много подробни новинарски хроники (updates) в течение на деня, отразявайки новата информация в момента на нейното постъпване.

Тъй като на 8 октомври 2023 шокът и ужасът от събитията от предишния ден все още бяха доминиращата емоция по света, първо искахме да разберем колко видими са смъртта, разрушението и човешкото страдание в заглавията на четирите медии. Първата разлика се открива в заглавията на новинарските хроники, където единствено „Дневник“ споменава жертви и от двете страни на конфликта, „Гардиън“ се фокусира само върху израелската страна, придържайки се към фактите, докато „Шпигел“ избира силно експресивни изрази, заимствани директно от израелската армия и съдържащи ориенталистски стереотипи.

Между изследваните медии съществуват също така разлики, свързани с общия брой на жертвите, публикуван в заглавията. Заглавието в „Гардиън“ е подвеждащо, тъй като съобщава цифра, включваща жертви и от двете страни, която обаче се интерпретира като отнасяща се само за израелските жертви. Единствено в „Джумхуриет“ намираме две такива заглавия, фокусиращи се поотделно върху всяка страна в конфликта. Освен общите цифри, в заглавията на „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“ има и по-конкретни примери за страданието на цивилните. Тук също четирите медии се различават една от друга по отношение на

избраната информация и присъствието на израелските и палестинските цивилни граждани. В деня след атаката на „Хамас“ е разбираемо, че основният фокус на медиите е върху хората в Израел. Въпреки това „Гардиън“ полага специални усилия да представи двете страни по балансиран начин, използвайки паралелни структури в заглавията си и цитирайки цивилни граждани. От друга страна, страданието на цивилното население почти липсва сред заглавията в „Джумхуриет“. Заглавията в „Шпигел“ са различни, защото всички те водят или към видео материали, или към разширени репортажи и включват цитати, които не са контекстуализирани. Заглавието „*Юмна, прикрий се*“ се набива особено на очи, тъй като принадлежи на новина, публикувана ден по-рано във всички останали медии и с различен фокус. Това води до неизбежния въпрос „Защо?“, възможен отговор на който би могло да бъде нежеланието на „Шпигел“ в деня на атаката да показва разрушения, причинени от израелската страна, предпочитайки да се фокусира само върху последиците от атаката на „Хамас“ в Израел.

Що се отнася до отразяването на военните действия, „Джумхуриет“ е лидер и е единствената медия, която споменава конкретни удари в заглавията си. „Джумхуриет“ разглежда действията както на „Хамас“ и „Хизбула“, така и на Израел, но не в такива детайли, каквито се наблюдават в деня на атаката. „Дневник“ публикува само видео от предишния ден, а „Гардиън“ просто съобщава, че конфликтът е навлязъл във втория си ден. „Шпигел“, от друга страна, възприема езика на своя източник – израелското правителство – относно това, което предстои, и по този начин разпространява неговото заплашително послание.

След като на 7 октомври 2023 г. заглавията на всички медии бяха пълни с изявления на политически лидери от различни страни и на международни организации, на 8 октомври 2023 г. наблюдаваме рязък спад в тях. Такива изявления могат да бъдат намерени само в „Шпигел“, който споменава ЕС и САЩ, и в „Джумхуриет“, който съобщава за дипломатически контакти между САЩ и Турция и се позовава на изявление на ООН. И в двете заглавия на „Джумхуриет“ обаче неточното им формулиране води до

недоразумения и до въпроса дали това е направено умишлено с цел да се повиши тяхната новинарската стойност.

Във въпросния ден „Джумхуриет“ е единствената медия, която в заглавията си обръща широко внимание на политиката около конфликта, фокусирайки се както върху враждуващите страни, така и върху турските политически реакции. В сравнение със заглавията в останалите три медии, тази разлика може само до известна степен да се обясни с факта, че „Джумхуриет“ просто е публикувал много повече статии от другите. Очевидно това е и въпрос, към който „Джумхуриет“ показва значителен интерес. За съжаление, и тук намираме заглавие, чиято формулировка е подвеждаща.

Друга тема, открита в заглавията от 8 октомври 2023 г., е свързана с тревогите на германското, турското и израелското правителство за безопасността на техните граждани. В случая с Израел това е свързано и с инцидент в Египет, където местен полицейски служител застреля двама израелски туристи. И четирите изследвани медии отразяват тази история, но „Дневник“ и „Шпигел“ – само под формата на подзаглавия в своите новинарски хроники. Заглавията и подзаглавията за стрелбата в Египет показват разнообразие от езикови избори, вариращи от пълно идентифициране на извършителя до абсолютното му отсъствие.

Анализираните заглавия в „Гардиън“ и „Шпигел“ обхващат и опасенията на британските и германските власти от нарастващия антисемитизъм в съответните страни. Инциденти с ограничен брой участници и в двете страни доведоха до много остри реакции от страна на властите, което разкрива колко чувствителен е въпросът в тези две държави с големи мюсюлмански малцинства, където причините за подобни сблъсъци на мнения за Близкия изток са многообразни.

Една последна група заглавия показва, че на 8 октомври 2023 г. четирите изследвани медии публикуват не само репортажи за последните събития в конфликта, но и прегледи на печата, обяснителни материали, анализи и коментари. Машабът на атаката на „Хамас“ и незабавният военен отговор на Израел са причината

„Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“ да се опитат да предложат на своите читатели възможността да разберат по-добре хода на събитията и техните възможни последици. Езикът е предимно прагматичен и фактологичен, като „Джумхуриет“ е единствената медия, която нарича атаката на „Хамас“ с името, дадено ѝ от самите „Хамас“. Тук също заглавията на „Шпигел“ се открояват като различни от останалите три медии, тъй като съдържат емоционално зареден език.

Вторият корпус се състои от всички статии, публикувани онлайн на 7 ноември 2023 г. в „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“, свързани пряко или косвено с войната в Газа:

	Общ брой публикувани статии	Само снимки	Само видео	Новинарски хроники
„Гардиън“	28	0	4	2
„Шпигел“	7	0	1	1
„Дневник“	5	0	1	0
„Джумхуриет“	13	0	0	0

Таблица 3: Статии, публикувани онлайн на 7 ноември 2023

По отношение на количеството „Шпигел“ значително е намалил броя на публикуваните статии, фокусирайки се в отделни материали само върху няколко от темите на деня. Сериозен спад се наблюдава и в броя на материалите, публикувани от „Джумхуриет“. „Гардиън“, от друга страна, осезаемо е увеличил количеството на публикувания материал, разширявайки обхвата си с материали от много различни журналисти, засягащи дори събития в Австралия. „Дневник“ продължава да съобщава за войната с малко на брой материали, повечето от които са заимствани от различни новинарски агенции, което може да се обясни с липсата на ресурси и собствена журналистическа мрежа.

Подобно на нашия подход при анализа на заглавията от 8 октомври 2023 г., първо проверихме дали и как се упоменават загиналите във войната. Този път нито една от четирите изследвани медии не споменава жертви в заглавията си и информация за тях може да се

намери само в текста на статиите. В сравнение с останалите три медии, „Гардиън“ споменава жертвите сравнително често – в приблизително една трета от своите новинарски материали. Значителните разлики в съобщаването на данните за жертвите разкриват, че различните медии имат различни позиции спрямо войната и нейните основни актьори. Докато „Дневник“ ясно посочва Израел като отговорен за смъртта на десет хиляди души, а „Джумхуриет“ разглежда поотделно броя на загиналите жени и деца, за да покаже колко драматична е ситуацията, „Шпигел“ е фокусиран предимно върху релативирането на броя на жертвите, като внушава, че на източника на информация не може да се има доверие. Въпреки че „Гардиън“ цитира същия източник, той се позовава на него по неутрален начин.

Що се отнася до страданието на цивилното население в заглавията, отново в „Гардиън“ се открива най-висок брой такива споменавания, отнасящи се еднакво както за палестинците, така и за израелците. „Шпигел“ и „Джумхуриет“ споменават само палестинското страдание, а „Дневник“ не включва такава информация в заглавията си. Тук и „Гардиън“, и „Шпигел“ използват директни цитати и по този начин дават глас на цивилните граждани.

И четирите медии отразяват боевете в Газа, като се наблюдава доминация на официални израелски източници. Изявленията както на израелския премиер Нетаняху, така и на министъра на отбраната Галант се съобщават и в четирите медии, но с известни разлики в тяхното представяне, което би могло да се тълкува с влиянието на пропагандата, навлязла в новинарските редакции в международен план, и с индивидуалното идеологическо позициониране на медиите. Когато описват дейността на израелската армия в Газа, „Гардиън“ и „Шпигел“ използват глаголи с по-общо значение и по-технически термини (напр. „шурмувам“, „настъпвам“, „напредвам“, „оперирам“), докато „Джумхуриет“ предпочита да описва конкретни действия на израелската армия с глаголи като „насочвам се към“, „убивам“, „удрям“. „Джумхуриет“ е единственият вестник, който често поставя Израел в позицията на подлог, извеждайки на преден план

неговата активна роля във войната, и същевременно е единственият, който цитира не само израелски източници, но и представители на „Хамас“, с което легитимира „Хамас“ като равностойна страна във военния конфликт.

Отсъствието на „Хамас“ като източник на информация в заглавията на „Гардиън“, „Шпигел“ и „Дневник“ ни подтиква да потърсим изречения в текста на самите статии, където се среща „Хамас“. Когато цитира други източници, „Гардиън“ използва „дистанциращи кавички“ (scare quotes) и глагола „твърдя“ (to claim) в главното изречение, за да се разграничи от достоверността на изявлението на „Хамас“, докато „Дневник“ докладва непряко, използвайки глагола „декларирам/заявявам“ (to declare), което придава на „Хамас“ по-официален статут. „Шпигел“ се различава значително, тъй като напълно отбягва източници от „Хамас“; вместо това предпочита да говори *за* „Хамас“ – какво представлява движението и какво прави, като използва особено много определения при описанието му. Освен това подкрепя тази информация с изявления на високопоставен американски служител, който изразява своята увереност, че „Хамас“ има геноцидни намерения. Използваният тук дискурс разкрива, че „Шпигел“ заема ясна позиция при отразяването на Израел и неговите врагове, която включва възприемане и разпространяване на официалните израелски, американски и германски позиции.

Друга тема, открита в заглавията на четирите медии, засяга войната в Газа само косвено, но има политическо значение за съответните страни. Заглавията разкриват политически и идеологически борби в Австралия, САЩ, България, Турция и Германия. В Австралия и Турция борбата е между управляващата партия/управляващите партии и опозицията; в САЩ – между високопоставени консервативни и други правителствени кръгове, и ляво-либералната пропалестинска опозиция в лицето на интелектуалци; в България тя е свързана с това как трябва да се гледа на войната в Украйна; а в Германия фокусът е върху държавата с нейния „държавен интерес“ (reason of state) и отдадеността ѝ към борбата с антисемитизма, който правителството често открива в пропалестинските протести.

Всъщност повече от половината заглавия в „Шпигел“ имат нещо общо с борбата срещу антисемитизма или с отразяването на случаи на антисемитизъм, докато палестинската страна в конфликта почти не присъства.

Една последна тема, открита в изследваните медии (с изключение на „Джумхуриет“), е свързана с пропалестински, произраелски и антивоенни демонстрации в различни градове и държави. Смъртта на мъж от еврейски произход по време на протест в Лос Анджелис е отразена много различно в „Гардиън“ и „Шпигел“, което отново демонстрира тяхното идеологическо позициониране в контекста на войната в Газа. Докато „Гардиън“ описва трагичното събитие като резултат от разгорещен спор между две страни, „Шпигел“ представя загиналия мъж единствено като жертва. Въпреки това, дори в рамките на „Гардиън“ понякога се наблюдават разлики в отразяването, когато репортажите принадлежат на кореспонденти от различни точки на света.

Третият корпус се състои от всички статии, публикувани онлайн на 7 януари 2024 г. в „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“, свързани пряко или косвено с войната в Газа:

	Общ брой публикувани статии	Само снимки	Само видео	Новинарски хроники
„Гардиън“	11	0	1	1
„Шпигел“	9	0	0	0
„Дневник“	1	0	0	0
„Джумхуриет“	3	0	0	0

Таблица 4: Статии, публикувани онлайн на 7 януари 2024

По отношение на количеството се наблюдава спад в броя на статиите, публикувани от „Гардиън“, докато броят на материалите в „Шпигел“ остава сравнително стабилен в сравнение със 7 ноември 2023 г. Двата по-малки вестника – българският „Дневник“ и турският „Джумхуриет“ – почти не отразяват войната във въпросния ден, което поне до известна степен може да се обясни с

факта, че 7 януари 2024 г. се пада в неделя. При самостоятелните фото- и видеоматериали се наблюдава общ спад.

Фактът, че въпросният ден бележи края на третия месец от боевете, е изрично посочен само от „Шпигел“. Въпреки че този път в заглавията на три от четирите вестника се споменават жертви (няма такава информация в „Джумхуриет“), данни за целия тримесечен период могат да бъдат намерени само в текста на самите статии. Цифрите в различните публикации варират, което може да се обясни с характера на военните действия и скоростта, с която нови жертви се добавяха към статистиката. Въпреки че общият брой статии в „Гардиън“ и „Шпигел“ е почти еднакъв, в британското издание тези данни се споменават много по-често. В анализираните примери за жертвите се съобщава с помощта на глагола „убивам“ (to kill), който в „Дневник“ и „Шпигел“ се използва само в страдателен залог, докато в „Гардиън“ се среща както в деятелен, така и в страдателен залог. Информация за това кой е отговорен за убийството на тези хора не се съдържа в българската и германската медия. Тази информация винаги присъства в „Гардиън“, но представянето ѝ се различава в отделните статии. Така понякога извършителят е оставен на заден план, като е поставен в предложна фраза или е представен чрез неодушевен субект, а в други случаи израелските сили са посочени като страната в конфликта, директно участвала в убийствата. Когато предава изявлението на израелската армия относно броя на убитите членове на „Хамас“, „Гардиън“ използва кавички около думата „терористи“, за да се дистанцира и разграничи от позицията на официалния израелски източник, докато „Шпигел“ не го прави, с което изразява подкрепата си за използваната терминология.

Разглеждайки отразяването на човешкото страдание и от двете страни на конфликта, установихме, че и „Гардиън“, и „Шпигел“ съобщават както за палестинското, така и за израелското страдание, като процентът на тези новини спрямо общия брой публикувани статии за деня е сходен. Тук „Дневник“ и „Джумхуриет“ имат съответно 100% и 0%, тъй като единственото заглавие на „Дневник“ се фокусира върху жертвите, а

„Джумхуриет“ изобщо не съобщава за тях. Едно от запомнящите се събития за деня беше убийството на двама журналисти, единият от които – син на главния кореспондент на „Ал Джазира“ в Газа, но тази информация присъства само в заглавията на „Дневник“ и „Гардиън“.

Когато става въпрос за отразяване на военните действия, за разлика от заглавията от 7 ноември 2023 г., тук не се споменават конкретни сражения. Заглавията на 7 януари 2024 г. се фокусират по-скоро върху общата военна и политическа стратегия. Едно от събитията на деня беше посещението на роднини на някои от заложниците в Катар, което е отразено от „Шпигел“ и „Джумхуриет“, макар и с различен акцент. Заглавието в германската медия извежда на преден план смъртта на командир от „Хамас“, правейки директна връзка с ниските очаквания за напредък по въпроса със заложниците. Заглавието на „Шпигел“ обаче лесно може да бъде разбрано погрешно, тъй като пропуска съществена информация относно причината за смъртта на представителя на „Хамас“.

На 7 януари 2024 г. „Хамас“ не присъства в заглавията по начина, по който това се случваше в началото на конфликта, но този път се споменават други въоръжени групировки в контекста на опасенията, че войната може да се разпространи извън пределите на Газа. Хутите в Йемен присъстват в едно заглавие на „Гардиън“, а в „Шпигел“ не са споменати по име, но са косвено свързани със заглавие, което обсъжда износа на оръжие за Саудитска Арабия – тема, считана дотогава за табу в германската политика.

Тъй като САЩ са основен фактор в Близкия изток и съществуват очаквания, свързани с евентуалното им влияние върху развитието на войната, напълно обяснимо е защо държавният секретар Блинкен присъства два пъти както в „Гардиън“, така и в „Джумхуриет“. Двете медии обаче извеждат на преден план различни аспекти от изявленията на Блинкен: „Гардиън“ се позовава на неговите очаквания от арабските страни, докато „Джумхуриет“ поставя акцент върху непрякото му послание към Израел. „Шпигел“ също засяга международната политика, но се ограничава до отразяване на посещението на германския външен

министър в Близкия изток. Изявленията на Бербок и тяхното отразяване в „Шпигел“ бяха анализирани по-подробно, защото са добър пример за това как една медия застава зад правителството си и подкрепя неговата политика чрез своите текстове.

Тъй като 7 януари 2024 г. беше неделя – първата неделя от новата година, медиите, които разполагат с необходимия човешки ресурс, можеха да си позволят да отделят повече място за аналитични материали, които не е задължително да бъдат публикувани точно в този ден. Два по-дълги аналитични материала в „Гардиън“ разглеждат морални въпроси относно твърденията за геноцид и интерпретациите на термина, приложен както срещу Израел, така и срещу „Хамас“, разкривайки политическите реалности в Обединеното кралство и САЩ, но също и начина, по който вестникът се позиционира в техния контекст. „Шпигел“ избира хумористичен и много позитивен текст, описващ живота на двама приятели в Берлин, които идват от „Израел-Палестина“, като по този начин изданието успява да внесе усещане за надежда в мрачния новинарски пейзаж, където новините в повечето случаи са лоши.

Четвъртият корпус се състои от всички статии, публикувани онлайн на 7 април 2024 г. в „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“, свързани пряко или косвено с войната в Газа:

	Общ брой публикувани статии	Само снимки	Само видео	Новинарски хроники
„Гардиън“	16	0	0	1
„Шпигел“	3	0	0	0
„Дневник“	1	0	0	0
„Джумхуриет“	4	0	0	0

Таблица 5: Статии, публикувани онлайн на 7 април 2024

По отношение на количеството, броят на статиите, публикувани в „Гардиън“, се е увеличил в сравнение със 7 януари 2024 г., но не се е върнал към стойностите от първите седмици на войната. За разлика от това, броят на статиите, публикувани от „Шпигел“,

бележи сериозен спад от девет статии през януари 2024 г. до само три на 7 април 2024 г. въпреки факта, че датата отбелязва края на шестмесечен период – повод за поглед назад и анализ на събитията от въпросния период от време. Няма промяна в българския вестник „Дневник“, който отбелязва както края на тримесечния, така и на шестмесечния период с една-единствена статия, без в заглавието да се споменават тези малки годишнини. „Джумхуриет“ също остава на нивото от 7 януари 2024 г. с едва няколко статии за войната в Газа.

Следвайки същата структура за всеки от дните в това изследване, първо погледнахме колко видима е смъртта в заглавията и дали там може да се открие общият брой на жертвите. Подобно на 7 ноември 2023 г. и 7 януари 2024 г., такива цифри липсват в заглавията и могат да бъдат намерени само в текста на статиите в корпуса. За първи път обаче те присъстват не само в журналистическите репортажи, но все по-често и в изявления на политици и в коментари, което показва, че шест месеца след началото на войната темата придобива по-голямо значение за медиите. Между четирите изследвани медии съществуват значителни разлики при съобщаването на броя на жертвите, които са свързани с тяхното представяне и особено с посочването на отговорните за тях. В „Шпигел“ хората загиват в резултат на войната, но броят им е представен по такъв начин, че губи достоверност. По подобен начин в „Дневник“ именно войната е тази, която оставя мъртви след себе си. Същата информация е представена по съвсем различен начин в „Джумхуриет“, където Израел или израелската армия присъстват във всяко изречение, като по този начин се поставя силен акцент върху отговорните за убийствата. Освен това източникът на информация не е представен като недостоверен. Въпреки това, в сравнение с по-ранните репортажи, глаголят, използван за представяне на жертвите, по-често е „губи живота си“, а не „бива убит“. Начинът, по който „Гардиън“ представя данните за жертвите за първите шест месеца от войната, е относително сходен с този на „Джумхуриет“, въпреки че от време на време „Гардиън“ хвърля известни съмнения върху истинността на предлаганата информация, използвайки изрази като „вероятно“ или „в контролираната от „Хамас“ територия“.

Той обаче не се опитва да дискредитира палестинските здравни власти, подчертавайки, че те са под контрола на „Хамас“, по начина, по който го прави „Шпигел“. „Гардиън“ предпочита страдателни структури и когато извършителят е видим, той обикновено е поставен в предложна фраза, което намалява неговата отговорност. В случай на изречение в деятелен залог, израелската офанзива – един неодушевен субект – е отговорна за убийствата.

Тъй като 7 април 2024 г. отбелязва важен етап от войната за повечето медии, възникна въпросът колко видими са все още заложниците в отразяването на войната, започнала с тяхното отвличане. Заложниците, държани в Газа, не се споменават в „Джумхуриет“ и се появяват веднъж в „Дневник“. „Шпигел“ и „Гардиън“ публикуват почти еднакъв брой статии, които се отнасят до тях, но спрямо общия брой статии, публикувани на 7 април 2024 г., упоменаванията на заложниците в „Шпигел“ са много по-чести, отколкото в другите медии, което е показател за редакционна политика. Когато разгледаме заглавията, засягащи човешкото страдание по-общо, в „Джумхуриет“ намираме едно споменаване на хора, които все още са под развалините в Газа, в „Дневник“ такава информация липсва, в „Шпигел“ откриваме едно заглавие, свързано със заложниците, и четири такива споменавания в „Гардиън“, три от които са за смъртта и страданието в Газа. В своите заглавия „Гардиън“ избира да включва директни цитати, което извежда на преден план реалните хора, засегнати пряко или косвено от събитията, за които се говори.

За разлика от другите дни, анализирани в тази дисертация, на 7 април 2024 г. почти липсват споменавания на конкретни военни действия. Вероятно поради факта, че този ден отбелязва края на шестия месец от войната, по-голям акцент се поставя върху аналитичните материали и коментарите на различни политици, като основният фокус е върху израелския премиер Нетаняху и неговото лидерство във войната в Газа. Той е критикуван за начина, по който ръководи конфликта и е представен като човек, който прави каквото си иска, независимо от несъгласието или

съпротивата на местно ниво или в чужбина. Интересен детайл, забелязан тук, е споменаването на демонстрация с участието на „десетки хиляди“ хора в „Шпигел“ и „Гардиън“, където се оказва, че почти идентичната формулировка в началото на заглавието всъщност се отнася до две различни демонстрации (една в Йерусалим за освобождаването на заложниците и друга в Тел Авив срещу политиката на израелския премиер), като „Шпигел“ изобщо не споменава протеста срещу Нетаняху.

Инициативите на гражданското общество и протестите също намират място сред статиите, публикувани на този ден, с репортажи за реакциите спрямо предстоящия песенен конкурс Евровизия в Швеция, пропалестинските протести в университети в САЩ и апела на австралийски хуманитарни организации към тяхното правителство за налагане на санкции на израелски правителствени представители.

По-нататък ГЛАВА 5 разглежда поотделно всяка от изследваните медии с цел да установи дали и какви промени могат да бъдат наблюдавани в рамките на дадения шестмесечен период и какви са наблюдаваните във всяко издание специфики. Нашият анализ показва, че:

- „Гардиън“ ясно се позиционира срещу начина, по който се води войната, и начина, по който тя се развива;
- „Шпигел“ вижда ролята си по-скоро като комуникатор и мултипликатор на официалната правителствена позиция, отколкото като платформа за противоречиви възгледи и позиции;
- „Дневник“ никога не включва гласовете на цивилни граждани в заглавията си, което може да се тълкува като съзнателен опит от страна на медията да остане обективна и непредубедена. Този фактологичен начин на отразяване обаче води евентуално до по-нисък интерес и ангажираност от страна на българската аудитория;
- „Джумхуриет“ не предлага на своите читатели почти никакви аналитични или авторски коментари, въпреки че

интернет страницата му показва дълъг списък с колумнисти. По този начин медията се ограничава до ежедневния новинарски поток и неизбежно до наличните официални източници.

ГЛАВА 5 завършва с преглед на основните езикови средства, с помощта на които журналистите изразяват информацията по желания от тях начин. Такива средства се откриват както на лексикално, така и на синтактично ниво, и се срещат най-често в комбинация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО предлага кратко резюме на приликите, открити сред четирите изследвани медии. Както беше показано, сходствата се откриват най-вече по отношение на това *какво* е отразено, а разликите – по отношение на това *как* то е отразено. След това **ЗАКЛЮЧЕНИЕТО** представя преглед на основните различия, открити във всяка от четирите медии. Като цяло може да се каже, че въпреки че „Гардиън“, „Шпигел“, „Дневник“ и „Джумхуриет“ се считат за ляво-либерални медии, те са доста различни и влиянието на местните политически и обществени условия може да бъде проследено в отразяването на войната в Газа във всяка една от тях.

III. Граници на изследването и предложения за бъдещи проучвания

Напълно естествено е едно такова изследване да има своите граници. Като начало, проучването беше ограничено до заглавията в четири избрани дни. Анализирането на всички заглавия за целия шестмесечен период и/или на текста на статиите, и/или на снимките/видеоматериалите в тях неизбежно би дало по-добра представа за тенденциите, съществуващи в отразяването на събитията в Газа в четирите въпросни медии. Такава задача обаче отнема много повече време, много по-обемна е и в идеалния случай изисква работата на цял изследователски екип. Това, което Фило и Бери (2004, 2011) препоръчват – анализът на текста да се комбинира с анализ на процесите на производство на новините и на възприемане от страна на медийните потребители, също би

могло да подобри едно такова изследване. За съжаление, тук също са необходими повече ресурси, време и човешка сила.

Макар и ограничено по своя обхват, настоящото изследване може да послужи като отправна точка за по-нататъшни проучвания, които да се фокусират например поотделно върху медийното отразяване на войната във всяка страна, сравнявайки резултатите тук с бъдещи резултати, основани на анализа на медии с друга идеологическа насоченост. В идеалния случай тези резултати биха могли да се комбинират с интервюта с журналисти и с консуматори на медийно съдържание. Резултатите тук могат да бъдат взети предвид и в бъдещо проучване, което да разшири времевия диапазон, за да включи и други периоди, като края на първата и втората година, тъй като това потенциално може да доведе до по-голяма вариативност в новинарското отразяване и да отрази по-добре евентуалните промени в политическите и социалните нагласи към войната в Газа в съответните страни.

IV. Библиография, цитирана в автореферата:

- Алан и Зелизер, 2004:** Allan, S., & Zelizer, B. (2004). Rules of engagement: Journalism and war. In S. Allan & B. Zelizer (Eds.), *Reporting war. Journalism in wartime* (pp. 3-21). London, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203497562>
- Баумгартен, 2005:** Baumgarten, H. (2005). The three faces/phases of Palestinian nationalism, 1948-2005. *Journal of Palestine Studies*, 34(4), 25-48.
- Бел, 1991:** Bell, A. (1991). *The Language of news media*. Oxford: Blackwell.
- Бел, 1998:** Bell, A. (1998). The discourse structure of news stories. In A. Bell & P. Garrett (Eds.), *Approaches to media discourse* (pp. 64-104). Oxford: Blackwell.
- Блек, 2018:** Black, I. (2018). *Enemies and neighbours: Arabs and Jews in Palestine and Israel, 1917-2017*. Penguin Books.
- Бойд-Барет, 2004:** Boyd-Barrett, O. (2004). Understanding: The second casualty. In S. Allan & B. Zelizer (Eds.), *Reporting war: Journalism in wartime* (pp. 25-42). London, New York: Routledge.

- ван Дайк, 1991:** van Dijk, T.A. (1991). *Racism and the press*. London: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315682662>
- ван Дайк, 2001:** van Dijk, T.A. (2001). Critical discourse analysis. In D. Schiffrin, D. Tannen, & H.E. Hamilton (Eds.), *The handbook of discourse analysis* (pp. 352-371). Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers.
<https://doi.org/10.1002/9780470753460.ch19>
- Галтунг & Руж, 1965:** Galtung, J., & Ruge, M. (1965). The structure of foreign news. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64-91.
<https://doi.org/10.1177/002234336500200104>
- Гарет & Бел, 1998:** Garrett, P., & Bell, A. (1998). Media and discourse: A critical overview. In A. Bell & P. Garrett (Eds.), *Approaches to media discourse* (pp. 1-20). Oxford: Blackwell.
- Гомес-Гонзалес & Довал-Суарес, 2005:** Gomez-Gonzalez, M. de los A., & Doval-Suarez, S. (2005). On contrastive linguistics: Trends, challenges and problems. In C. S. Butler, M. de los A. Gomez-Gonzalez, & S. Doval-Suarez (Eds.), *The dynamics of language use: Functional and contrastive perspectives* (pp. 19-46). Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
<https://doi.org/10.1075/pbns.140.05gom>
- Димитрова, 2024:** Dimitrova, S. (2024). A Saturday like no other. The beginning of the latest military conflict in the Middle East – a cross-linguistic analysis of news headlines from British, German, Bulgarian and Turkish media. *Cultural Perspectives. Journal for Literary and British Cultural Studies in Romania*, 29, 69-92. <https://doi.org/10.29081/cp.2024.29.04>
- Димитрова, 2025:** Dimitrova, S. (2025). October 7th, 2023 – Hamas' attack, national and international reactions and their coverage in selected British, German, Bulgarian and Turkish media (A cross-linguistic analysis). *Annual of Konstantin Preslavsky University of Shumen Faculty of Humanities, Vol. XXXVI A/2*, 686-710. <https://doi.org/10.46687/YOAT5928>
- Дънинг, 2019:** Dunning, T. (2019). Hamas: Religion, Israel and peace. In T. Dunning (Ed.), *Palestine: Past and present*. (pp. 177-211). New York: Nova Science Publishers.
- Ел Даманхури и кол., 2025:** El Damanhoury, K., Saleh, F., & Lebovic, M. (2025). Covering the Israeli-Palestinian conflict: A critical discourse analysis of Al Jazeera English and BBC's online reporting on the 2023 Gaza war. *Journalism and Media*, 6(1), 9. <https://doi.org/10.3390/journalmedia6010009>
- Калиди, 2020:** Khalidi, R. (2020). *The hundred years' war on Palestine: A history of settler colonial conquest and resistance*. London: Profile Books.
- Корн, 2004:** Korn, A. (2004). Israeli press and the war on terrorism: The construction of the 'liquidation policy'. *Crime, Law and Social Change*, 41(3), 209-234.
<https://doi.org/10.1023/b:cris.0000024404.11674.23>

- Люк, 2002:** Luke, A. (2002). Beyond science and ideology critique: Developments in Critical Discourse Analysis. *Annual Review of Applied Linguistics* 22, 96-110. <https://doi.org/10.1017/s0267190502000053>
- Матар, 2011:** Matar, D. (2011). *What it means to be Palestinian: Stories of Palestinian peoplehood*. London and New York: I. B. Tauris. <https://doi.org/10.5040/9780755610891>
- Папе, 2015:** Pappe, I. (2015). *The idea of Israel: A history of power and knowledge*. London and New York: Verso.
- Папе, 2017:** Pappe, I. (2017). *Ten myths about Israel*. London, New York: Verso.
- Папе, 2018:** Pappe, I. (2018). *Israel*. Abington: Routledge.
- Папе, 2022:** Pappe, I. (2022). *A history of modern Palestine* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108233743>
- Папе, 2024:** Pappe, I. (2024). *A very short history of the Israel-Palestine conflict*. London: Oneworld.
- Питърсън, 2019:** Peterson, L. (2019). *Palestine-Israel in the print news media*. Abington, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315769752>
- Пул, 2002:** Poole, E. (2002). *Reporting Islam: Media representations of British media*. London and New York: I. B. Taurus Publishers. <https://doi.org/10.5040/9780755604579>
- Ричардсън, 2007:** Richardson, J.E. (2007). *Analysing newspapers: An approach from Critical Discourse Analysis*. Palgrave Macmillan.
- Рой, 2021:** Roy, S. (2021). *Unsilencing Gaza: Reflections on resistance*. London: Pluto Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1q6bmwn>
- Сабидо, 2015:** Sabido, R.S. (2015). Palestine in the British press: A Postcolonial Critical Discourse Analysis. *Journal of Arab & Muslim Media Research*, 8(3), 199-216. https://doi.org/10.1386/jammr.8.3.199_1
- Саид, 1992:** Said, E. (1992). *The question of Palestine*. New York: Vintage Books.
- Траверсо, 2024:** Traverso, E. (2024). *Gaza faces history*. New York: Other Press.
- Тъмбър, 2004:** Tumber, H. (2004). Prisoners of news values? Journalists, professionalism, and identification in times of war. In S. Allan & B. Zelizer (Eds.), *Reporting war. Journalism in wartime* (pp. 190-205). London, New York: Routledge.
- Фасен, 2024:** Fassin, D. (2024). *Moral abdication: On consent to the obliteration of Gaza*. London, New York: Verso.

- Фаулър, 1991:** Fowler, R. (1991). *Language in the news: Discourse and ideology in the press*. London, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315002057>
- Фелан, 2018:** Phelan, S. (2018). Critical Discourse Analysis and media. In J. Flowerdew & E. Richardson (Eds.), *The Routledge handbook of Critical Discourse Studies* (pp. 285-297). London and New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315739342-20>
- Феърклаф & Водак, 1997:** Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In T. van Dijk (Ed.), *Discourse as social interaction. Discourse Studies: A multidisciplinary introduction*, Vol. 2 (pp. 258-284). London: Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781446289068.n17>
- Фило, 2007:** Philo, G. (2007). Can discourse analysis successfully explain the content of media and journalistic practice? *Journalism Studies*, 8(2), 175-196. <https://doi.org/10.1080/14616700601148804>
- Фило & Бери, 2004:** Philo, G., & Berry, M. (2004). *Bad news from Israel*. London and Ann Arbor, MI: Pluto Press.
- Фило & Бери, 2011:** Philo, G., & Berry, M. (2011). *More bad news from Israel*. London: Pluto Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt183p5nr>
- Флауърдю, 2013:** Flowerdew, J. (2013). *Discourse in English language education*. London and New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203080870>
- Чомски & Пипе, 2015:** Chomsky, N., & Pappe, I. (2015). *On Palestine*. Penguin Books.
- Шифрин, 1994:** Schiffrin, D. (1994). *Approaches to discourse*. Malden, MA: Blackwell.
- Шлейм, 1995:** Shlaim, A. (1995). *War and peace in the Middle East: A Concise History*. Penguin Books.
- Шлейм, 2014:** Shlaim, A. (2014). *The Iron Wall: Israel and the Arab world*. Penguin Books.
- Шлейм, 2024:** Shlaim, A. (2024). Foreword. In J. Stern-Weiner (Ed.), *Deluge: Gaza and Israel from crisis to cataclysm* (pp. xi-xvi). New York and London: OR Books. <https://doi.org/10.2307/jj.22679652.3>

V. Принос на изследването към лингвистичните проучвания

- Изследването е едно от първите задълбочени проучвания на последната война в Газа и е актуална добавка към изследванията на предишни войни в региона;
- Изследването осигурява основа за сравнение и диахронен анализ, както и възможност за по-нататъшно разширяване;
- Изследването предоставя подробен преглед на литературата по темата, публикувана от представители и на двете страни до този момент;
- 56 от източниците, използвани в изследването, са публикувани между 2023 и 2026 г., което прави проучването важен източник за бъдещи изследвания по темата;
- Изследването възприема многоезичен подход с езикова комбинация английски-немски-български-турски език, каквато не се среща в работата на нито един друг изследовател;
- Изследването доказва, че националните реалности, политическите, историческите и социалните особености влияят върху езика на новинарските медии и водят до разлики в отразяването на международни събития на иначе идеологически сходни медии;
- Изследването осигурява рамка, която може да бъде приложена при изследването на медийния дискурс за други въоръжени конфликти;
- С мултидисциплинарния си характер изследването представлява интерес за изследователи от различни академични области като КАД, журналистика и масови комуникации, конфликтология и др.

VI. Списък с публикации по темата на дисертацията

- Dimitrova, S. (2024). A Saturday like no other. The beginning of the latest military conflict in the Middle East – a cross-linguistic analysis of news headlines from British, German, Bulgarian and Turkish media. *Cultural Perspectives. Journal for Literary and British Cultural Studies in Romania*, 29. 69-92.
<https://doi.org/10.29081/cp.2024.29.04>
- Dimitrova, S. (2025). October 7th, 2023 – Hamas' attack, national and international reactions and their coverage in selected British, German, Bulgarian and Turkish media (A cross-linguistic analysis). *Annual of Konstantin Preslavsky University of Shumen Faculty of Humanities, Vol. XXXVI A/2*. 686-710.
<https://doi.org/10.46687/YOAT5928>